

Onder d'n Kroezeboom

Jaargang 38, nr. 1 (maart 2021)

Van de (vice-)voorzitter

Beste mensen,

Zoals jullie zien, een iets andere aanhef dan gewoonlijk. Omdat Geert klein Bluemink ziek is, neem ik zijn taak over om jullie namens het bestuur te informeren. Vanaf deze plaats wil ik hem beterschap wensen.

Ook wil ik mijn dank overbrengen aan Trude Dijkman. Zij heeft aangegeven te willen stoppen als lid van de redactie van de Kroezeboom. Voor de vele jaren die zij zich hiervoor heeft ingezet, zijn wij haar als bestuur zeer erkentelijk.

Een zeer hectisch jaar ligt achter ons. Konden we in het begin van 2020 het jaar nog beginnen zoals we gewend waren, na de algemene ledenvergadering sloeg corona ook hiertoe, met de gevolgen zoals ieder die in zijn eigen omgeving heeft ondervonden. Ook als vereniging hebben we moeten besluiten alle activiteiten stop te zetten. Zowel de geplande thema-avonden als het uitstapje konden helaas geen doorgang vinden.

Op het moment dat ik dit stukje schrijf, zitten we midden in de lockdown van januari en zoals de vooruitzichten er op dit moment uitzien, zullen voorlopig geen activiteiten gepland kunnen worden. We hopen, nu de eerste vaccins beschikbaar zijn, dat het verenigingsleven dit jaar weer enigszins kan worden opgestart.

In deze Onder d'n Kroezeboom vinden jullie het verslag van de secretaris over 2020. Statutair zijn wij verplicht ieder jaar een ledenvergadering te houden. Normaal wordt deze gehouden in maart, maar gezien de huidige situatie, zal dat dit jaar niet mogelijk zijn. Te zijner tijd zullen we jullie laten weten, wanneer deze vergadering plaats zal vinden.

Al met al geen vrolijk verhaal in deze eerste uitgave van het nieuwe jaar. Desondanks wil ik vanaf deze plaats namens het bestuur iedereen het beste wensen voor 2021 en spreek de hoop uit, dat we elkaar spoedig onder betere omstandigheden kunnen ontmoeten.

Met vriendelijke groet en blijf gezond, ook in deze moeilijke tijd.

Namens het bestuur,
Roelf Siemens

Van de redactie

Aan het eind van 2020 heeft Trude Dijkman besloten te stoppen als redactielid van Onder den Kroezeboom. Trude verzorgde altijd de opmaak – de redactie bedankt haar bij deze voor haar inzet. Haar taak wordt overgenomen door Rina Florijn. Verder begroeten we Hermien Bannink als nieuw redactielid. Ze woont nu dan wel in Barchem maar is geboren en getogen in het Ruurlose Broek.

Kopij

De sluitingsdatum betreffende kopij voor 'Onder den Kroezeboom' nr. 2 is: 1 mei 2021.

U kunt het verzenden naar een emailadres van de redactie, zie de colofon.

Hebt u een interessant onderwerp, laat het ons weten.

Met elkaar kunnen we er vast een interessant of lezenswaardig stukje van maken.

Ledenadministratie

In de afgelopen periode is ons als lid ontvallen:

Mw. R. Klein Brinke - Stokkink

Werkgroep Landbouwwerktuigen

De kasploeg bestaat uit: Jan Dijkman, Jan Lijftogt, Herman Bruyl, Arnold Hissink, Ap Ooijman, Hendrik Jan Halfman, Arend Megelink en coördinator Dik Nijenhuis.

2020 was voor de kasploeg door de coronamaatregelen een moeilijk jaar. We begonnen februari en maart met de gewone werkzaamheden. Vanwege corona was de Cactus Oase gesloten van maart t/m mei.

25 en 26 mei hadden we de grote jaarlijkse schoonmaak met ondersteuning van Aaltje Megelink, Reini Klein Brinke en Mini Nijenhuis.

Van juni t/m oktober kwamen we zoals gewoonlijk de 1e dinsdag van de maand bij elkaar. De Cactus Oase is gesloten van november t/m januari.

En dan enkele treurige gebeurtenissen:

Op 24 februari is overleden Marietje Hissink-Kranenbarg, echtgenote van Arnold Hissink.

Op 13 november is overleden Reini Klein Brinke-Stokkink.

Reini hielp ons jaarlijks met de grote schoonmaak van onze boerderij in de Cactus Oase.

Wij zullen haar missen bij deze werkzaamheden.

Dik Nijenhuis

Jaarverslag van de secretaris 2020

Bestuur

Tijdens de algemene ledenvergadering van 11 maart 2020 werd Ina Hummelink-Klein Brinke herkozen als bestuurslid.

Het bestuur heeft in januari, februari en maart vergaderd. Er werd nog één telefonische vergadering gehouden. Er was wel contact via de mail en app.

Op 1 september gaf Rina, onze secretaris, aan dat ze haar taak wilde beëindigen. Jammer, maar we hebben haar beslissing gerespecteerd. Ze zal zich blijven inzetten voor de vernieuwde website. De ontstane vacature is tot op heden nog niet ingevuld.

Geert en Ap hebben bij Omroep Gelderland een film over Ruurlo uit 1966 ingesproken. De film was in juli op TV Gelderland te zien.

In januari hebben we de traditionele nieuwjaarsreceptie voor de vrijwilligers gehouden. De middag werd goed bezocht en was gezellig.

De vereniging telt eind 2020 439 leden.

Thema-avonden

Januari

Deze maand ging de lezing over "Epos van een dagloonster en een boerin". De lezing werd verzorgd door de broers Leo en Theo Salemink.

Februari

De lezing van de heer Jan Mensink ging over Frederiksoord, de kolonie van de maatschappij van Weldadigheid in Drenthe. Ons jaarlijkse reisje zou hier ook naar toe gaan. Er was voldoende belangstelling, maar helaas. Corona gooide roet in het eten.

Maart

De ledenvergadering werd gehouden op 11 maart. Na de vergadering was er een "preuveri-je", verzorgd door Ernst en Wilgar Marsman van 'Kaas en Meer', wijnhandel Kranenburg, keurslagerij Kuenen en zuivelboerderij De Vijfsprong uit Vorden.

Door de coronapandemie konden de bijeenkomsten van oktober, november en december geen doorgang vinden.

Redactie

Het is de redactie gelukt om weer vier goed gevulde kwartaalbladen uit te brengen. Allen bedankt die dit mogelijk hebben gemaakt. Aan het einde van 2020 gaf Trude Dijkman te kennen dat ze met de redactiewerkzaamheden wilde stoppen. Trude, bedankt voor de vele jaren en je inbreng.

Landbouwwerktuigengroep

De kasploeg heeft, onder leiding van Dik Nijenhuis, voor zover mogelijk weer prima werk verricht. Kasploegmedewerkers, bedankt voor jullie inzet. Ook hier heeft de coronapandemie invloed op de werkzaamheden en het bezoek aan onze tentoonstelling.

Archief

Met de sluiting van de bibliotheek, en daarmee ons archief, werden we genoodzaakt de werkzaamheden op te schorten.

Archeologische werkgroep

Ook hier hebben we te maken met de gevolgen van de pandemie.

Website

Medio dit jaar hebben we de nieuwe website in gebruik genomen.

Adverteerders

We willen onze adverteerders bedanken voor hun steun in het afgelopen jaar.

Ruurlo, januari 2021

Het bestuur.

Hulshof in het Ruurlose Broek

Het Ruurlose Broek was vroeger een woest en onbegaanbaar gebied geteisterd door overstromingen. Als aaneengesloten woeste grond was het domeingrond, persoonlijk bezit van eerst de hertogen van Gelre, en later van het huis Oranje. Het dagelijks beheer was echter in handen gelegd van de heren van Ruurlo. Bovendien was het een nat gebied. De bekende landbouwhervormer W.C.H. Staring diende in 1856 een plan in om de afwatering te verbeteren. Pas na de vorming van de waterschappen in 1880 kwam daar verbetering in.

Bij de term "woeste grond" zou je denken dat het Ruurlose Broek van geen enkele waarde was. Het gebied voorzag echter in allerlei levensbehoeften. Zo werd er turf gestoken. Men vond er wilgentegen voor het vlechtwerk van lemen wanden en voor het vlechten van manden. Ook werd er vee gehouden.

Geke Florijn

De eerste boerderijen

Rond 1860 verschenen de eerste boerderijen aan de Scheiddijk en in 1881 kwam Jan Hulshof (1826-1905) met zijn vrouw Garritdina Breuker (1833-1910) naar het Ruurlose Broek. Ze kwamen van de Buskerdijk. Volgens het bevolkingsregister van R18 (Rikkers, voorheen Nieuwe Kieftenhutte), volgens Toevank van R 19 (de Lolle). Jan was daghuurder, dus naast het werk op zijn eigen boerderijtje deed hij allerlei werkzaamheden, grasmaaien bijvoorbeeld, voor grotere boeren.

Er moest in het Broek nog veel grond worden ontgonnen. Het gebied bestond uit heidevelden, veel stukjes bos en stukken land, en stond 's winters onder water.

Dus koos Jan Hulshof een hoog stuk grond aan een zandweg tussen de Scheiddijk en de Koeidijk om zijn huis te bouwen. Hij bouwde zijn huis van hout en twijgen opgevuld met leem. Leem was er immers voldoende, want er zijn nog sporen gevonden van een ticheloven waar in vroegere jaren tegels werden gebakken. Er werd een waterput gemetseld. Deze staat er nog steeds en bevat nog steeds water. Hoewel ook hier de droogte merkbaar wordt. Deze zomer (2020) stond zelfs de put droog. Jan en Garritdina brachten een paar koeien mee, enkele schapen, wat kippen en een os voor het zware werk.

Gerrit Hendrik (achter-achterkleinkind van Jan, nu wonend aan de Hulshofweg) vertelt: "In die jaren waren er geen afrasteringen voor het wei-

degebied. De koeien en schapen werden gehouden. Eén van de schapen had een bel om zijn nek. Zo wist je precies waar de dieren waren. Deze bel hebben we nog."

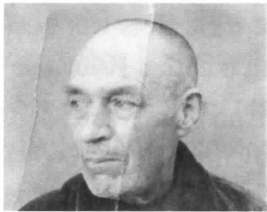
De ontginning

De hoogste stukken grond werden het eerst ontgonnen. Er werd rogge en haver verbouwd. Het was zwaar werk want het gebeurde natuurlijk allemaal met de hand. De os kwam voor de ploeg en de wagen.

Het grasmaaien voor het hooi begon 's morgens om vijf uur. Dan was het niet zo warm. Bovendien was het gras nog nat van de dauw, wat beter maaide. Naoverhulp was bij al dit werk heel gewoon. Men was op elkaar aangewezen. Bij het binnenhalen van de oogst, maar ook bij ziekte werd bijvoorbeeld het werk door de naobers verdeeld en voor de zieke gedaan. In de winter werd er vaak een stuk bos gekocht. Dan was men voorzien van brandhout. Bovendien kon men de eiken van hun schors ontdoen (eekschillen). Die schors werd verkocht aan de leerlooierijen. De kleinere takken werden in bossen samengebonden en gingen naar de bakker, om de oven te stoken. Zo probeerden Jan Hulshof en Garritdina bijverdiensten te verkrijgen.

Een nieuw huis

Jan en Garritdina kregen acht kinderen waarvan er twee overlijden voor hun derde jaar. Zoon Kris (1866-1949) trouwde in 1891 met Christina Marsman (1865-1933). Zij kregen zes kinderen waarvan de oudste overleed op 11-jarige leeftijd. In 1898 werd Hendrik geboren. Hij werd de opa van Gerrit Hulshof. Deze Kris metselde in 1908 een nieuw huis om het lemen huis te vervangen.

Kris Hulshof

Het huis bevatte een grote keuken met twee bedsteden, een waskamer met een koelbak om de melk te koelen en een fornuis om te koken. Er was een stal voor acht koeien en een varkenshok met daarnaast een gang naar de houten wc.

In 1914 werd er een schuur bijgebouwd om kippen te houden. Daarin kwam ook een pothok (washok) en er stond een fornuispot, om aardappelen te koken voor de varkens en een paardenstal. Er kwam een paard, een kostbaar bezit, in plaats van de os.

Aan de zijkant van de schuur stond een omloop. Dit was een groot liggend tandwiel met een doorsnee van 1.50m. Daaraan zat een boom waar een paard aan gebonden kon worden. Dit paard liep dan rondjes. Een as ging van het tandwiel onder de vloer door naar het midden van de schuur om daar een machine aan te drijven zoals een dorsmolen of een hakselsnijder. Hendrik Hulshof trouwde in 1920 met Gerritje Klein Kranenburg en zij kregen een zoon Gradus. Gradus (roepnaam Get) bleef op de boerderij.

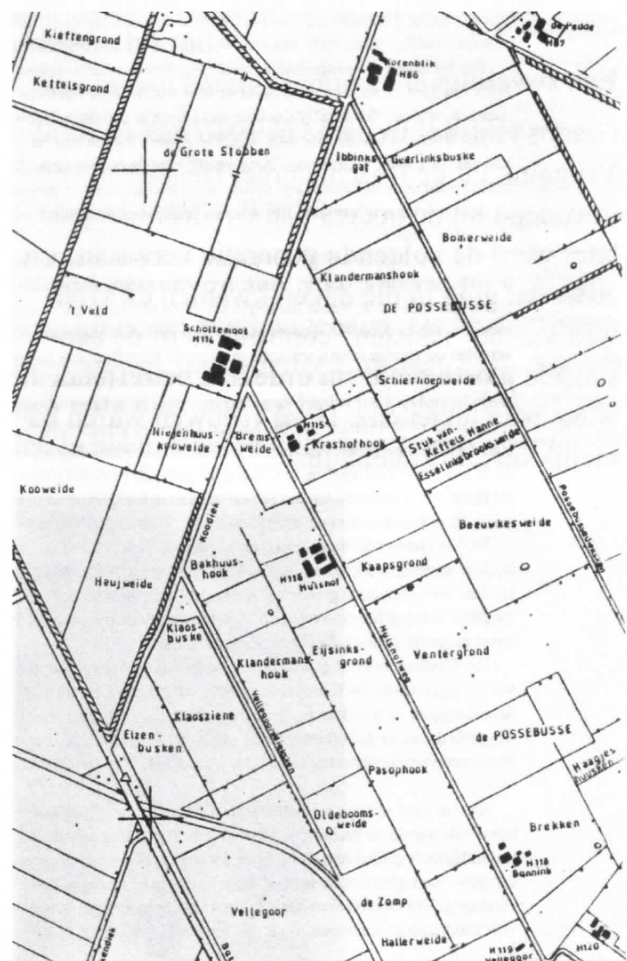
In de jaren dertig hebben grootvader Hendrik en Gradus veel knotwilgen aan de slootkanten en langs de weg geplant. Elk jaar werden er acht wilgen geknot, de takken gedroogd, en zo had men prima brandhout. Bovendien was zo het kopen van een perceel bos overbodig geworden.

De ontginning

“In de loop van de jaren zijn veel van de bospercelen in onze omgeving ontgonnen. Voor

ons huis is een groot stuk bos door Hulshof ontgonnen. Later volgden De Stobben. Voor dit stuk kwam ‘s morgens een bus, en de inzittenden moesten dit stuk met de schop ontginnen (1955). Later werd het geploegd en ingezaaid met lupinen. Zo had je Geerlig's zien buske en Klaos zien buske (van de Stoffer en de Klaos uit de Veldhoek). Kraai's zien buske stond 's winters altijd blank en je had de Possebusse. Posse werden veel gebruikt om bezems van te maken.”

Aan een zandpad tussen grote en kleine percelen grond stonden veel possestruiken (wilde gageel = myrica gale) Daartussen groeiden bramen, die we moesten plukken om daarna te worden ingeweekt. De ingang van de Possebusse was aan de Koedijk en liep door tot aan de Lobeek. Een oude beek die in de loop der jaren al gedeeltelijk was gedempt. Nu is er nog een klein gedeelte van dit natuurgebied. Al deze percelen hadden een waterkolk. Deze moest in het voorjaar of in de zomer uitgemodderd worden. Dat was zwaar werk.

De weidewaarder

Vele boeren uit de Veldhoek, Heurne Marienvelde Borculo en Ruurlo hadden hier in de omgeving een stuk grond. Over deze grond was de familie Hulshof "weidewaarder". Er werd niks mee verdiend. Wat deed een "weidewaarder"? Wanneer in het voorjaar de koeien werden gebracht, werd er van de weidewaarder verwacht dat hij de boel in de gaten zou houden. De eigenaar meldde hoeveel koeien er in de weide liepen. Word er bijvoorbeeld een kalf geboren, dan werd dat door de weidewaarder aan de eigenaar van de koeien gemeld. Wanneer er beesten werden opgehaald werd dat gemeld. Zo kwam er dus nogal eens iemand langs.

"Deze kreeg dan een kop koffie en wij als kinderen", vertelt Gerrit, "kregen dan ook nogal eens wat lekkers voornamelijk van Zompman (Neerlaar) van de Borculoseweg. En je hoorde nog eens wat nieuwtjes. Telefoon was er immers in die tijd nog niet, dus bij calamiteiten moest opa nog weleens op de fiets om deze te melden."

Een tweeling

Gradus Hulshof trouwde in 1946 met Gerdina Vrugink uit de Boschheurne. Het paar bleef inwonend bij de ouders van Gradus. Een jaar later werd de volgende generatie verwacht. En zoals dat ging in die dagen kwamen de vrouwen van de "naosten" controleren of de aanstaande moeder alles in orde had betreffende de wieg, babyuitzet enz. Deze vrouwen waren namelijk ook de kraamhulp.

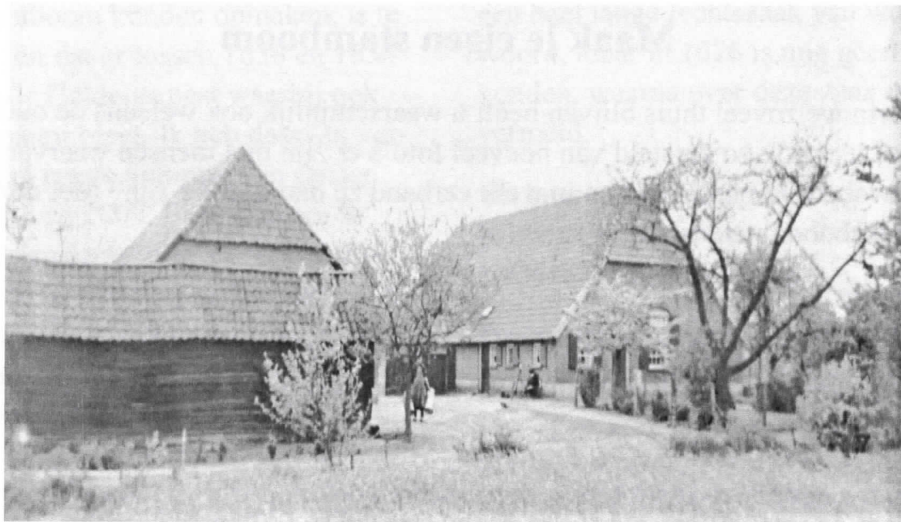
Vader Get Hulshof met de tweeling Gerrie en Gerrit

In de strenge winter van 1947, met strenge vorst (-20° C), en zoveel sneeuw dat niet zichtbaar was waar zandweg was en waar de sloten, moest opa Hendrik 's nachts op de fiets naar Ruurlo om de dokter te halen. De geboorte van de volgende Hulshof kondigde zich aan. Dokter Ente was plaatsvervangend militaire arts, en in het bezit van een Willys jeep. De fiets werd opgeladen en zo ging het terug naar het Ruurlose Broek. Door het slechte zicht en de slechte wegen, belandde de jeep in een onzichtbare sloot en dus moest de rest van de route te voet worden af gelegd. Een buurvrouw was als kraamhulp ter plaatse toen de zoon werd geboren. Hij kreeg de naam Gerrit Hendrik (werd later uitgesproken als Get Hendrik). Groot was de verbazing toen bleek dat er nóg een kleine Hulshof kwam. Get Hendrik kreeg een zusje Gerrie. De wieg was éénpersoons. Die kon niet worden gebruikt. De eierkist werd de wieg waar de tweeling in werd gelegd. Om de kinderen op temperatuur te houden in deze koude winter werd de eierkist achter de kachel in de grote schouw geplaatst.

"Op de boerderij was altijd van alles te beleven. Er was geen kleuterschool dus de eerste zes jaar vermaakten mijn zus en ik ons op de boerderij. Bovendien had een oom een soort "boxkar" gemaakt op wieltjes. Daarin werden wij meegenomen als er op het land gewerkt werd. Opoe bleef vaak thuis om daar het werk te doen en dan kwam ze met koffie naar het land."

Naar school

"In 1953 moesten we naar school. Dat was voor ons de "Koekoekschool" aan de Groenloseweg. We gingen op de fiets onder begeleiding van de oudere kinderen uit de buurt over smalle fietspaadjes. 's Winters moesten we lopen en dan moesten we om half acht op weg. Langs de sloot aan de Slootsdijk, door een groot bos naar de Morsdijk, het spoor over naar de Bedelaarsdijk richting school. Onze buurman Bernard te Bokkel ging om half zeven naar de school om de kachels aan te maken."

I 30 wordt Hulshofweg 1

Vele wegen in het Ruurlose Broek waren zandwegen. De wegen hadden geen naam en het adres van de bewoners in het Ruurlose Broek werd aangeduid met een letter gevolgd door een nummer. Dit veranderde in de jaren zestig na de ruilverkaveling. De eerste wegen kregen een naam en werden verhard. Maar de zandweg tussen de Koedijk en de Scheiddijk bleef zandweg, tot groot ongenoegen van bijvoorbeeld de melkrijders. Als de weg te modderig was moest er vanaf de Koedijk een extra paard voor de wagen om zo de melkbussen op te halen bij de kleinere boeren die aan de zandweg woonden. Vanaf de Koedijk werden, in vroeger dagen, de eerste twee woningen aan de zandweg bewoond door Evert Jan Hulshof, broer van opa Hendrik Hulshof en Hendrik Hulshof. Daarom werd besloten de zandweg "Hulshofweg" te noemen. Zo veranderde het adres van de familie Hulshof van I 30 naar in Hulshofweg 1. Het duurde nog tot 1991 voordat de weg verhard werd.

Einde van het boerenbedrijf.

Het boerenbedrijf van de familie Hulshof was altijd een gemengd bedrijf. Get Hendrik had inmiddels het bedrijf van zijn vader Gradus overgenomen. Terwijl zijn ouders op de boerderij bleven wonen, bouwde Get Hendrik een huis naast de ouderlijke woning, waar hij na zijn huwelijk met Gerda 1976 ging wonen. Er waren toen al tekenen die er op wezen dat een derge-

lijk klein boerenbedrijf eigenlijk niet meer rendabel bleek. Uiteindelijk werd in 1996 besloten het bedrijf te beëindigen, mede doordat de gezondheid Get Hendrik parten begon te spelen. De schuren kwamen leeg te staan, maar dit heeft niet zolang geduurd. Eén schuur werd het emplacement van de modelspoorbaan, die Get Hendrik in de loop van de jaren had opgebouwd, en waar een model van het oude Ruurlose spoorwegnet is nagebouwd. Het oude huis wordt inmiddels bewoond door zoon Sebastiaan, die er nu zijn reclamebureau heeft. De zesde generatie.

Bronnen:

Familie Hulshof

"Transvaal dat lig in Reurle" "uitgave van Historische vereniging "Old Reurle

"Ruurlo van 1900 tot Berkelland" uitgave van Historische vereniging "Old Reurle

Fr. Toevank.

Maak je eigen stamboom

In deze tijd waarin we zoveel thuis blijven heeft u waarschijnlijk ook weleens de oude foto's doorgebladerd. Stond u er ook zo versteld van hoeveel foto's er zijn met mensen waarvan u eigenlijk niet meer goed weet of het familie is en in welk verband ze dan familie zijn? Met deze foto's kunt u wel uw eigen stamboom maken.

Wat heeft u nodig:

- pasfoto's of gewone foto's van uzelf, uw ouders en de grootouders
- een stevig stuk papier A4- of A3 formaat met een schematische tekening van een boom

Wat te doen:

Zoek foto's van uw ouders en grootouders en misschien ook nog wel van de ouders van uw grootouders. Verzamel ook al hun namen en geboorte- en eventuele sterfdata en geboorteplaatsen en trouwdatum.

Nu kunt u natuurlijk een boomtekening maken om het leuk te maken en daar alle zussen, broers, ooms en tantes, en neven en nichten in plakken, zodat u een familiereünie krijgt. Plak alle gezinnen bij elkaar zodat zichtbaar is wie bij wie hoort.

Schrijf bij elke foto de naam en de geboortedatum en geboorteplaats.

Zoiets wordt een foto-kwartierstaat genoemd.

Het leven in Ruurlo 100 jaar geleden (9)

De vorige keer kwam in deze rubriek een aantal arbeiderszaken aan de orde. Nu richten we onze aandacht volledig op het boerenleven, zoals dat naar voren komt in de Ruurlosche Courant van een eeuw geleden.

Tegenwoordig lezen we dagelijks in de krant over de boeren en de problemen die ze ervaren. Maar wat hield de grootouders 100 jaar geleden bezig? Opvallend is in ieder geval het grote aantal organisaties/verenigingen die gerelateerd zijn aan de landbouw, en de vele vergaderingen. We pakken de Ruurlosche Courant van 1921 er maar eens bij.

Herman Meerbeek

Vooraf

18 januari "Het zielen aantal der gemeente Ruurlo bedroeg op 1 Jan. 1921 3.425, waarvan 1.771 mannen en 1.651 vrouwen. Hiervan behooren 2.672 tot de Ned. Herv. Kerk, 5 Evang. Luth., 4 Hersteld Luth., 2 Doopsgez., 5 Remonstr., 13 Geref., 1 Chr. Geref., 703 R. Kath., 14 Isr., terwijl 6 tot geene gezindte behooren."

Boer in dienst van de staat of toch maar de coöperatie?

18 januari "Vrijdag 14 januari 's avonds 6 uur vergaderde de afdeeling Ruurlo der B.O.G. in 'de Keizerskroon' alhier. (...) Uit het zeer goede jaarverslag v.d. secr., punt 3 blijkt, dat de vereeniging thans 77 leden telt, voorwaar geen klein getal voor een plaats als Ruurlo. Verder schetste hij den toestand van het boerenbedrijf en noemt die op het oogenblik niet erg rooskleurig. (...) Daarna is aan de orde punt 5 n.m. inleiding door den voorzitter te houden over: Socialisatie in den landbouw. In zijne rede zet de voorz. uiteen wat hiermede bedoeld wordt. Het is niets anders zegt spr. dan exploitatie van den landbouw door den Staat. Een deel der bevolking denkt, dat dit moet gebeuren daar alles behoort aan de gemeenschap. (...) Het kan niet uitblijven of dit moet den Staat niet op winst, doch op verlies komen te staan. Hierover ontspoon zich nu eenige discussie waarbij door één der leden wordt opgemerkt, dat het beter was als de Staat van groote stukken land, welke woest liggen, wilde onteigenen en daar een boerenarbeider met gezin op plaatste zoodat die de zekerheid had, dat als hij het land goed heeft ontgonnen, er geen gevaar bestaat dat de pacht verhoogd wordt of de huur

wordt opgezegd. (...) Verder werd aanbevolen dat het beste middel tegen socialisatie van de landbouw is, dat alle landbouwers zich zoo dicht mogelijk aaneen sluiten en gezamenlijk pal staan tegen het gevaar dat den landbouw bedreigt."

25 maart "J.l. Dinsdag 22 Maart, 's av. 7 uur, hield de Coöp. Dorpsvereeniging 'Ruurlo' een alg. ledenvergadering in hôtel Kerkhoven. De voorzitter A.J. Rijkenberg opent de vergadering. (...) Uit het jaarverslag van den directeur melden we het volgende: De omzet bedroeg f 179.796,90 meer dan het vorig jaar. Het winstsaldo bedroeg f 2.189,10. Het ledental was op 31 Dec. 1920: 427. (...) Het ledenaantal der eiervereeniging was geklommen tot 188. De balans sloot met een winstsaldo van f 2.189,10. (...) Punt 3 der agenda is bespreking bakkerij en afzet van varkens. Het bestuur

wenscht zegt de voorzitter, ook de gedachte der vergadering hierover te hooren. Een der aanwezige leden vindt het heel best, doch is bevreesd dat de boeren eerder naar den naastbijzijnden bakker zullen gaan dan naar het dorp te moeten loopen om het brood te halen, daar dit voor velen veel te ver uit de buurt is. (...) Daar er verder weinigen meer het woord over wenschen, vraagt de voorzitter of hij hieruit af moet leiden dat er weinig sympathie voor bestaat. (...) Na stemming blijken 58 aanwezigen animo voor de bakkerij te hebben, 8 geen animo en 5 blanco. Het bestuur zal nu aan het plan doorwerken en trachten inlichtingen in te winnen over kosten enz., om dit dan later op een algemeene vergadering verder te bespreken. (...) Nu wordt besproken de levering der varkens. De voorzitter zegt, dat dit thans op een andere en betere manier gaat dan vroeger, toen de varkens naar Utrecht werden gestuurd om op de markt te worden verkocht, doch dat dan de prijzen aan de wisselvallige markten onderhevig waren en de één soms veel minder uitbetaald kreeg dan de ander, hetgeen soms wel 6 cent per pond verschilde. Nu echter worden de varkens direct naar de slachterij van Zwanenburg gezonden, waar de hoogste prijzen worden verkregen. (...) Verder zegt spr., dat we hier in een gunstige conditie staan, daar de varkens, gestuurd naar Winterswijk, niet zooveel in gewicht achteruit gaan dan wanneer ze naar Amsterdam zouden moeten gezonden worden. (...) Bij de rondvraag wordt gevraagd een waag aan te schaffen, waar een kar op kan worden gereden, om zoo te kunnen wegen, hetgeen een groot gemak zou zijn. De voorz. zegt, dat deze kwestie ook al door het bestuur is besproken, doch afgestuit is op de vraag waar deze zou moeten staan, bij de loods of aan het spoor."

Aanschaf van de schijfegge

25 februari "Zaterdag 19 Febr. j.l. vergaderde de afd. Ruurlo B.O.G. in café 'de Kroon', des avonds half 7. Aanwezig waren 24 leden. (...) Hierna wordt overgegaan tot punt 3 der agenda, n.l. plaatsing obligaties egge. De voorz. deelt mede, dat het bestuur met den heer Huitink Vrijdag j.l. naar Zutphen is geweest naar de firma's Reesink en Brinkman Niemeijer. Een

vleugelegge kost f 270 en een geschulpte schijfegge f 317,50. Waar echter algemeen de schijfegge de voorkeur verdient, stelt het bestuur voor deze aan te schaffen. Staande de vergadering werden een 30-tal obligaties à f 10 opgegeven."

1 maart "Vrijdag 25 februari hield de afd. Ruurlo van den B. O. G. een demonstratie, met de door haar aangeschafte geschulpte schijfegge. Eerst werd een stuk ontgonnen heide bewerkt. Algemeen was men zeer voldaan over hare werking. Met twee paarden bespannen kon er vrij goed mee gewerkt worden. Daarna werd ze in werking gesteld op gescheurd weiland. Hoewel hier ook met twee paarden gewerkt kan worden, verdient echter een driespan de voorkeur. Omtrent de verhuring wordt verwezen naar achterstaande advertentie."

**De Vereeniging van
Oud-leerlingen
te Ruurlo**

VERHUURT:

a. „STELLA” zaaimachine.
Huur voor leden 60 ct., niet-leden 75 ct. per uur.

**b. „BRABANÇONNE”
scheurploeg.**
Huur voor leden f150, niet-leden f2 per dag.

**c. „OSBORNE” geschulpte
schijfegge.**
Huur voor leden f2, niet-leden f2.50 per dag.

A en B te bevragen bij **A. J. TE WINKEL**, op de Schans;
C bij **J. W. MEULENVELD**
op Garvelink. 1440

De kip wordt belangrijker

1 februari Vrijdag 28 Jan., 's av. half 8, hield den heer Zelders uit Zutphen een lezing in het hotel Kerkhoven, over Pluimveeteelt. Deze lezing ging uit van de G.O.M.v.L. en den B.O.G. (...) Vroeger was het hoen een onbelangrijk huisdier. Men raapte wel wat eieren, doch van eigenlijke winst was geen sprake. Tegenwoordig is de hoenderteelt wel degelijk een bron van inkomst, vooral als onderdeel van het boerenbedrijf. Hoenderparken hebben tot hiertoe over 't algemeen geen reden van bestaan. Toch zegt spreker, zijn we met ons hoen nog niet op peil. De opbrengst is niet zoo hoog als ze zijn kon. Wat is hiervan de reden? Ten eerste hebben we over 't algemeen nog niet het goede ras. Op de meeste boerderijen loopt nog zoo'n allegaartje door elkaar. Dat hierdoor de opbrengst lager blijft is zeker. Bij een wedstrijd aan het fokstation te Amersfoort, is bij controle gebleken, dat er dieren bij waren die 250 eieren per jaar gelegd hadden, maar ook die het niet verder dan 70 konden brengen. Spreker raadt dan ook aan zooveel mogelijk eieren van gecontroleerde kippen voor broedeieren te gebruiken. Deze zijn verkrijgbaar aan het fokstation te Amersfoort en bij Gebr. Welsum te Buurmalen. Welk ras moeten we fokken? Spreker geeft de voorkeur aan Leghorn en Barnevelders, welke ook door de commissie uit de G.O.M.v.L. gepropageerd worden. (...) Om den tijd van broeden beter in de macht te hebben, was het gewenscht een broedmachine aan te schaffen. Hierbij behoort natuurlijk een kunstmoeder."

Kwaliteitsverbetering rundvee – de cijfers op een rij

8 februari Donderdagavond vergaderde de stierenvereniging 'Ons Belang' in hôtel 'Het Wapen van Ruurlo'. (...) De vereniging heeft een schuld van f 2.129 en bezit 3 stieren, met een geschatte markt- of slachtwaarde van f 2.300. Het ledenaantal bedraagt 164, die gezamenlijk 536 koeien hebben doen inschrijven. Deze koeien zijn verdeeld a.v.: 200 bij Prins Johan, 200 bij Prins en 136 bij Max. Daar eenige leden koeien lieten schrappen, werd er

een bespreking gehouden hoe te handelen met den stier Max, daar het aantal koeien wel wat gering was geworden. Voorgesteld werd, om dit jaar maar zoo voort te gaan en te trachten er nog wat nieuwe leden bij te werven en te trachten het aantal koeien van de leden uit te breiden. Dit vond direct bijval, want staande de vergadering werd een 12-tal koeien door de leden opgegeven."

8 maart "Donderdag 3 Mrt. hield de Coöp. Stoomzuivelfabriek 'de Volharding' alhier in het café 'de Kroon' eenen alg. ledenvergadering welke 's avonds 6 uur door den voorzitter werd geopend. (...) Medegedeeld werd, dat de melkaanvoer thans weer 25 pct. hooger is dan in denzelfden tijd van het vorige jaar, en het vetgehalte der melk ongeveer 0,005 pct. hooger. (...) De verwerkte melk bedroeg 3.867.934 K.G., hetgeen 20 pct. meer is dan het vorige jaar. Gemaakt werden 136.141 K.G. boter, welke per K.G. gemiddeld f 2,95¹/₂ opbracht. Voor één K.G. boter was 27,75 K.G. melk noodig, welk cijfer, (behalve in 1917) nog niet eerder bereikt was. Voor de melk werd betaald, bij een vetgehaltte van 3,12 pct., f 343.145,49 of per 100 K.G. ruim f 8,88 tegen f 10,24¹/₂ het vorige jaar. Van de boter werd 21.000 K.G. in het klein verkocht, 34.000 K.G. geleverd aan de Zuivelverkoopvereniging en 81.000 K.G. aan winkeliers in het binnenland. Voor zoete melk, karnemelk, room en spoelwater werd ontvangen f 17.741,38. De onkosten bedroegen f 62.525,35 of per 100 K.G. melk f 1,61¹/₂ ruim, tegen f 1,43 het vorige jaar. Voor melkvervoer werd betaald f 20.374,66¹/₂ of per 100 K.G. ruim f 0,52¹/₂ tegen bijna f 0,60 het vorige jaar.

(...) Verder werd besloten in den a.s. zomer op kosten der fabriek melkcursussen te organiseren, waarvan de regeling aan het bestuur werd opgedragen."

11 maart “Door de besturen der Landbouwf-
deeling, den Bond van Oudleerlingen, der Stie-
renvereniging en der Rundveefokvereniging
waren alle veehouders uitgenoodigd tot het bij-
wonen eener vergadering op Woensdag 9 Mrt.
's avonds 7 uur in Hôtel Klein Haar, ter bespre-
king van het stelselmatig verbeteren van den
veestapel door de Stieren- en Fokvereniging
en om te trachten meer algemeene deelname
daaraan te verkrijgen. (...) Hierna krijgt de
heer Snijders, Rijksveearts het woord om te
spreken over rundveeverbetering. (...) In de
eerste plaats moeten we trachten de melkop-
brengst en het vetgehalte te verbeteren en dit
kan alleen door te zorgen voor goed mannelijk
en vrouwelijk fokmateriaal. De Contrôlevere-
niging werkt in zooverre al gunstig, dat deze de
opbrengst en het vetgehalte contrôleert. Door
die controle kan men weten welke koeien veel
en vette melk leveren, zoodat de slechtere
exemplaren kunnen worden afgeschaft.
Waarom moeten altijd de stieren van elders
worden gehaald? Omdat men van den veestapel
alhier geen afkomst weet. Zoodra men dit door
controle goed kan nagaan, kunnen hier even-
goed stieren gefokt worden, welke aan de ge-
stelde eischen voldoen en daarom werkt een
Fokvereniging zoo uitstekend. (...) Eerste ver-
eischte is dat wordt gezorgd voor een goede
Controle- en Stierenvereniging. Dit ligt alle-
maal opgesloten in de Fokvereniging en hoe
meer deelname hoe goedkooper. (...) Juist
zoo'n fokvereniging is de hoofdzaak, waar al
het andere bij ingesloten moet zijn, zoodat alles
één geheel vormt. Ieder moet in zijn eigen be-
lang toch erkennen, dat de meeste opbrengst bij
grootte vetgehalte het voordeeligste is en
daarom noodigt spreker alle aanwezigen uit
zich als lid op te geven bij den secr. der Fok-
vereniging, zoodat die vereniging op sterke
voeten komt te staan. Dan is er al een mooi re-
sultaat op dezen avond verkregen. (...) De
voorzitter vraagt of er nu niemand zich wil aan-
melden. Lid. Bleumink vindt het beter te wacht-
ten tot Maandag, dan kan er eerst thuis nog
eens worden over gedacht. De voorzitter laat
nu echter den moed zakken en wenscht er dan
ook geen extra moeite meer voor te getroosten,

waarna hij de vergadering sluit. De aanwezigen
blijven echter zitten en hiervan maakt de heer
Elkink gebruik om allen nogmaals goed op het
hart te drukken, dat het toch in hun aller belang
is en spoort de aanwezigen aan zich vóór
Maandag nog op te geven, daar er binnenkort
een vergadering wordt gehouden der Fokvere-
niging waartoe zij, die lid wenschen te worden,
dan ook kunnen worden uitgenoodigd. Hierna
gaat de vergadering uiteen.”

Superhengst Max

8 februari “Door de hengsten-associatie
Ruurlo – Zieuwent is aangekocht de stamboek-
hengst Max voor den prijs van 10.000 gulden
van den eigenaar den heer J. Serrarens de Maat
te Ossensisse in Zeeland. Het prachtige dier is 3
jr. oud en voskleurig.”

21 maart “De nieuw aangekochte hengst
'Max' van de hengsten-associatie Ruurlo –
Zieuwent heeft op de premiekeuring te Elst een
derde prijs á f 100 behaald.”

DE HENGSTEN ASS.
RUURLO-ZIEUWENT.
STELT TER DEKKING
bij J. RADSTAKE,
Ruurlosche broek te Ruurlo,
de beide Stamboekhengsten
BRABANÇON
dekkgeld leden f 20,
niet-leden f 30.
MAX,
dekkgeld leden f 30,
niet leden f 45.
Daar Max dit jaar maar een
beperkt aantal merries mag
dekken is het wenschelijk
zich bij den secretaris op te
geven. 1712
JOH. F. AVENARIUS, (Secr.).

1 maart “In de jaarvergadering van het onder-
linge Paardenfonds ‘Ruurlo’, welke Donderdag
24 Febr. in Hotel Klein Haar werd gehouden,
was volgens gewoonte slechts een klein getal

leden aanwezig. Uit het verslag van den secretaris-penningmeester bleek, dat in het afgelopen jaar waren gestorven 5 paarden, waarvoor was uitbetaald f 1.565. (...) Op 1 Jan. 1921 waren verzekerd 310 paarden voor een bedrag van f 102.075, -- (...) Na langdurige bespreking werd besloten, dat met ingang van 1 Oct. ook veulens kunnen verzekerd worden, waarvoor een kleine wijziging in het reglement noodig is."

Met de bok wil het nog niet vlotten

11 februari "Zaterdagavond 5 Febr. hield de Geitenfokvereniging alhier ten huize van de wed. S. Arfman hare jaarlijksche algemeene ledenvergadering. (...) Welke maar matig was bezocht, daar van de 75 leden er slechts 24 aanwezig waren. (...)

De voorzitter wil gaarne een goeden bok en vraagt daarom aan de leden of het een bezwaar is, als er eenig geld bij moet; niemand heeft er iets tegen."

Wat doen de biggen?

8 februari "Op de heden alhier gehouden markt waren aangevoerd 120 biggen, welke tegen f 5 tot f 6 per week ouderdom werden verhandeld. De handel was vlug."

De vrouw voortaan naast de man

22 maart "Vrijdagavond 18 Mrt. werd in het hotel Avenarius een lezing gehouden door Mej. Luth uit Zutphen over Lanbouwhuishoudkunde uitgaande van de afdelingen Ruurlo der O.M.v.L. en van den B.O.G. (...) Deze begint haar rede met de vraag wat of er bedoeld wordt met Landbouwhuishoudkunde. Het is, zegt spreekster, onderwijs op het gebied der huishouding op de boerderij. Er bestaat ook wel huishoudkunde en het verschil van deze met het te bespreken onderwerp is, dat huishoudkunde is het onderwijs voor een huisgezin meer in de stad. (...) Vele moeders meenen dat zij aan hun dochters zelve wel de huishouding kunnen leeren, want zij hebben het toch ook van haar moeders geleerd. Doch de tijden veranderen en daaraan moeten de menschen zich weten aan te passen. En daar op het oogenblik

de vrouw niet meer bij den man achter behoeft te staan, doch wel naast den man, is het dan ook een eerste plicht ook der boerendochters om zich te ontwikkelen, opdat zij die veroverde plaats eere aan doen. Door nu kennis op te doen, hoe het huishouden ingericht moet zijn, hoe het eten smakelijk gekookt kan worden, hoe het huis schoon te houden, enz. enz. kan veel worden bijgedragen tot heil van het huisgezin. Door de vele en drukke werkzaamheden der vrouw, welke bij haar huishouding ook nog vaak op het land moet werken, wordt zoo vaak de gezondheid verwaarloosd en daardoor het humeur onaangenaam. Hiertegen moet vooral de vrouw waken. Door voedsel, woning en kleeding voor het huisgezin goed te bereiden en in te richten, wordt het huis gaarne door allen na gedane bezigheden opgezocht en dit vervroolijkt allen, hetgeen de gezondheid zeer ten goede komt. Om dit alles nu zoo goed mogelijk te kunnen volbrengen, daarvoor is kennis noodig en deze kennis wordt verschaft door het Landb. huishoudkundig onderwijs. (...) Men heeft voorwerkcurssussen en zelfwerkcurssussen. Bij de voorwerkcurssus doet de leerares het werk, terwijl bij de zelfwerkcurssus door de leerlingen het werk, dus het koken enz. wordt verricht. Dan worden er ook theorie-lessen gegeven, doch dit geschiedt door een landbouwleeraar. Deze lessen zijn noodig om het verstand te scherpen, zoodat men leert beter uit de oogen te kijken. (...) Een der grootste vereischten is echter een goed lokaal, waar een flink fornuis kan staan om te koken en waar ruimte is om een twaalftal meisjes te kunnen laten werken. Het fornuis wordt door het Rijk geleend en van den eenen curssus naar den anderen gestuurd, hetgeen dus geen kosten veroorzaakt. (...) Door een der aanwezigen wordt gevraagd hoe oud de meisjes moeten zijn. Mej. v. Luth zegt, dat ze minstens 16 jaar moeten wezen."

Bron:

ECAL 0631 Ruurlosche Courant 1914-1941, inv. nr. 9, 1^e kwartaal 1921.

LANDBOUWLEZING

der

Afd. Ruurlo G.O.M.L. & B.O.G.

op VRIJDAG 18 MAART 1921
in Hôtel Avenarius, 's avonds
5 uur.

Spreekster:

Mej. A. Luth.

Onderwerp:

Landhuishoudkunde.

Trouwe opkomst gewenst
vooral de vrouwen en meisjes
der Landbouwers. 1711

Joh. F. Avenarius
Secretaris.

TE KOOP:

een mooi roodbont

MAALKALF

bij H. Liestro, Gotinkveld,
Ruurlo. 40

Te koop:

een roodbonte stier oud 11
maand bij G. Kerkwijk, Bek
kenhuis, Ruurlo. 1383

Te koop:

een partij stalmest; te bevragen
bij H. B. Kerkhoven
Ruurlo. 1371

TE KOOP:

1 platte **KAR** op halve vee-
ren; 1 **PAARDETUIG** com-
pleet; 1 partij **MEST**, ook per
kar. Te bevragen bij W. C.
MEULEMAN, Ruurlo. 827

Aanbieding

tot het

weiden van Rundvee

in het GROOTE STOKSGOOR
te RUURLO. Kosten per pink
40 gulden, op te geven bij H.
J. TRAGTER, Ruurlo. 1713

Voeder Uw kippen
's morgens met

korrel-

voer

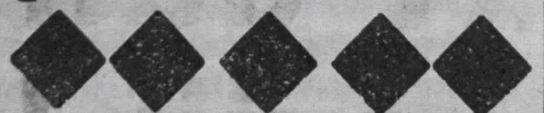
het beste eiwitvoer.

Verkrijgbaar bij

J. C. Hesselink

Ruurlo.

790

De Delle

Hermien Bannink

De Delle uut mien kinderjaoren
was warm en vol geborgenheid.
Met beeste dee rammelden, an de ketting.
En heuj wat slonk, in de gauwigheid.
De katte den knipogen naor de zönne,
de moes was nauwelijks nog verteerd.
Hee was op de streuptocht deur de hilde,
met heuj en al naor onderen epleerd.
Een keun gappen gauw en rap een appel,
uut de zak dee bie de deure ston,
En noe, 't is onbegriepelijk, hoo gewoon,
ik dat toen, lange elene von.

De Delle uut mien kinderjaoren,
bood in het veurjaor wark an iedereen.
De beeste mossen dan naor buten,
de mest mos allemaol uut-ereen.
Er mos spinneköppe 'e jag,
'e schrobt 'e schoert en 'e wit
Veur de verjaordag van grotva den
bie de kachel zit.

Want was der feest,
Dan wonnen der schragen met planken der op
in riegen oaver Delle klaor-ezet .
Met lakens uut de hele buurte
en dee brachten ok wat glaze met.
En grotva den hef de drank betaald,
want hee had tenslotte, het veurjaor weer ehaald.

Op zo'n feestdag zatte wie in lange riegen.
Familie, buurte, groot en klein, jong en old.
Umdat wie nao een lange winter,
wel van een verzetjen holt.
En gin mense, dee der neet an dach of neet efkes
kwam,
Ie wissen der is der ene jeurig en wee nemt het
der van.
Ok grotva kreeg van alles zat,
felicitaties, drank en proemtabak.

Maor ok was de Delle uut mien kinderjaoren,
het toneel, van groot verdreet.
Umdat dan de kiste met daorin mien opa,
onder het slop op Delle steed.
Met an het heufdende de naoste buurman.
Den onder ander, dee plicht op zich nam.

Zo nam de Delle een grote plaatse,
in mien jonge laeven in.
Maor neet allene in de miene,
maor in menig lid, van een boeren gezin.

De familie De Vente deel 7

Erik Arendszoon te Vente x Elberich te Nijenhuis

De vorige keer hebben we aandacht besteed aan het overlijden van Beatrix te Vente die in 1627 een leeftijd bereikt had van 102 jaar. Uit haar huwelijk met Alphardus Arends werd maar één zoon geboren, Erik, die in onze tijd de achternaam Arends zou hebben gekregen. In mannelijke lijn zou zo de familienaam Te Vente zijn uitgestorven. Hij kreeg de achternaam **Arendszoon te Vente**, omdat het erf waarop je geboren was belangrijker was dan de familienaam. Hij huwde in of voor 1596 met **Elberich te Nijenhuis**, afkomstig van het horig erf en goed Nijenhuis te Ruurlo dat net als de Vente ressorteerde onder de hof te Lochem. De gebruikers hadden zich in 1557 vrijgekocht uit de horigheid, waarmee het goed Nijenhuis een tijsgoed werd.

Willem Elsschot

We zijn Erik in deel 4 al tegengekomen, toen hij rond 1600 door de nazaten van oom Johan te Vente in zijn voet was geschoten bij de verdediging van zijn recht op het erf de Vente.

In het Gerichtsprotokol van het landgericht der graafschap Zutphen bank Doetinchem¹ over de jaren 1593-1600 komen we van hem nog enkele andere zaken tegen.

In 1594 schijnt hij gevochten te hebben met Derick Goetinck alias Kremer en in 1596 heeft hij samen met Coene de Vent deze Derick opnieuw achtervolgd met een greep in zijn hand tot in het huis van Tonnisken Pipers. Toen ze hem niet vonden, hebben ze zelfs een bed doorstoken, mocht hij zich daarin verstopt hebben. Nog in december van dit jaar verklaart Erick dat hij kan bewijzen dat hij de boete voor zijn vergrijp betaald heeft, waaraan we kunnen zien dat hij schuld bekend heeft. Voor de duidelijkheid zij nog vermeld dat genoemde Coene de Vent geen familie is van de Te Ventes.

In 1600 heeft hij weer gevochten met Willem van Orssouwe, Albert ten Erve en Willem van Delden. Nóg een knokpartij tegen Johan Bensinck in januari 1606 in het huis van Herman ter Haer, die in die tijd een kroeg had. Tot slot heeft Wolter ten Nijenhuis, de broer van Elberich, in april 1609² op zijn erf Nijenhuis ruzie gemaakt met Erik, waarbij die hem met een bijl aan “den onderend” geslagen zou hebben. En dit zou wel eens te maken kunnen hebben gehad met een erfeniskwestie die 10 jaar later tussen broer en zus wordt uitgevochten,³ waarover later meer.

Deze bijlkwestie is het laatste levensteken van Erik Arends te Vente. Hij blijkt in oktober 1611 niet meer in leven te zijn, want dan wordt Elberich ten Nijenhuis weduwe van Erik Arendtsen genoemd. Behalve vechten in zijn leven heeft Erik wel voor nageslacht gezorgd. Hieronder ziet u zijn ouders, zijn vrouw en kinderen met hun echtgenoot/echtgenote.

† Alphardus Arends X † Beatrix to Vente

† **Erik** Arends to Vente X Elberich to Nieuwenhuijs

Lubbert Erik Arends to Vente X Berentien Willems van Delden

Catharina (Trijne) X Haske Franken

Alard

Willemke

X Bartholdt Willems van Orssoij

Henderschen

X Berent van Munster

dochter, naam onbekend

¹ ECAL 3021-16

² ECAL 3021-21 f. 3v

³ GA 0124-5077 scan 254-309

Dat we deze stamboom konden opmaken, is te danken aan het feit dat er tussen 1636 en 1638 sprake was van de Gelderse pest waarbij ook Ruurlo niet gespaard bleef. Ik heb daarvan verslag gedaan in het eerste nummer van *Onder d'n Kroezeboom* van 2009. Er overlijden in 1636 drie leden van de familie Te Vente: **Elberich/Elbrecht to Nieuwenhuijs**, Bartholdt Willems van Orssoij en zijn vrouw Willemke Arends te Vente. Zij laten een zoon achter, Willem van Orssoij, over wie Lubbert Erik Arends te Vente zich als voogd ontfermt.

Voor dit weeskind moet een inventaris van de bezittingen van zijn ouders worden opgemaakt en dat is er de oorzaak van dat die beschreven moest worden⁴. Bijna alle bovenstaande personen worden daarin genoemd, omdat ze deelden in de nalatenschap van hun (schoon)moeder Elberich.

Zij moet net als haar schoonmoeder Beatrix te Vente een strijdbare vrouw zijn geweest. Als haar man Erik overleden is blijft ze met 6 kinderen op het goed de Vente achter.

In oktober 1612 klaagt zij Jan Ribbers en zijn zoon aan, omdat die haar aan het hoofd geslagen zouden hebben en Dirk ter Vorme was er getuige van.⁵ De zaak duurt voort tot februari 1614 als de bank in Doetinchem beslist dat Ribbers van rechtsvervolging wordt ontslagen. Er staat niet bij waarom.

Maar de zaak zit Elberich blijkbaar niet lekker, want zij neemt wraak. Op 20 mei 1617 wordt in het gerichtsprotokol⁶ opgetekend dat Elberich op de 20^e april daaraan voorafgaand met haar kinderen in een turfboord van Aeltjen, de weduwe van Jan Ribbers, aan het rommelen zijn geweest. Ze hebben de turf die Aeltjen had gestoken weer in de kuil gekieperd. Het wordt

een heel lange rechtszaak van woord en wederwoord, maar in 1626 is nog geen oplossing gevonden, waarna over deze zaak niets meer is vermeld.

Uit haar nalatenschap blijkt dat zij het goed Ribberts in bezit had. Jan Ribbers zal er wel bouwman op geweest zijn.

De erfeniskwestie aangaande het goed Nijenhuis tussen broer Wolter en Elberich

Op 7 januari 1619 eist Wolter ten Nijenhuis via zijn advocaat bij het Hof te Arnhem, dat Elberich met haar kinderen afstand doet van de helft van het goed Nijenhuis, waarvoor zij wel de gebruikelijke penningen betaald zal krijgen. Want het erf Nijenhuis had nooit gesplitst mogen worden volgens de gangbare regels. Zo'n tien jaar geleden zou Erik te Vente hem met dreigementen daartoe gedwongen hebben. De vastlegging van de deling in een brief heeft Wolter nooit gezien, omdat hij in die tijd buiten het land was om de kost te verdienen.

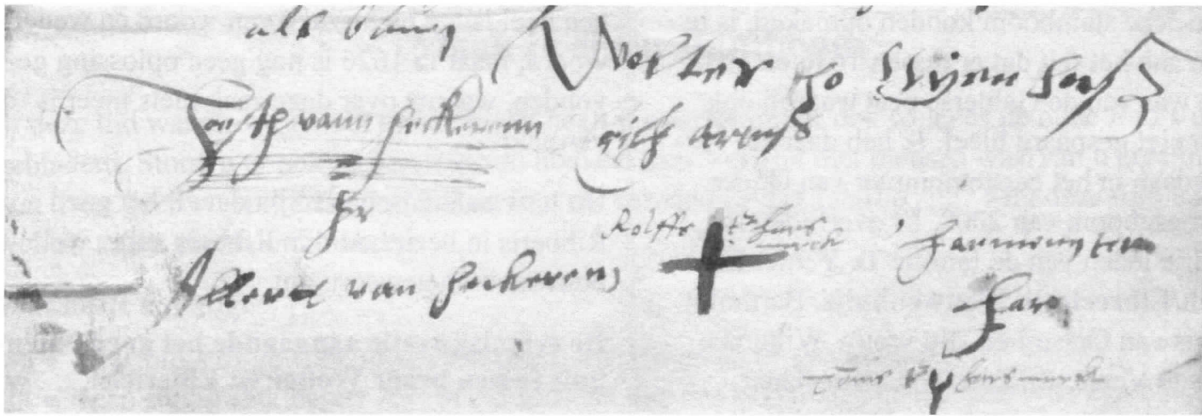
Hij voegt het originele document toe waarin staat dat het erf en goed Nijenhuis op 20 oktober 1557 is vrijgekocht uit de horigheid, waardoor het in het bezit kwam van zijn grootvader Wolter ten Nijenhuis en zijn vrouw Catharina ter Haer.

Op 17 april 1619 komt Elberich met haar antwoord. Het eerste punt dat ze aanvoert is een magescheid van het goed Nijenhuijs van 7 september 1596. Hierin wordt het erfgoed Nijenhuijs zo verdeeld dat Wolter de ene helft krijgt met het huis en de gaarde daarbij en Erick Arends als man van Elberich de Hoetengarde met wat daarbij hoort. Beiden zullen ook de helft van de tijns betalen. Dit alles in het bijzijn van 5 getuigen, waaronder jonker Joost van Hekeren.

⁴ ECAL 3021-754 Stukken betreffende boedels 1599-1773.

⁵ ECAL 3021-21 f. 173,191,206, 221

⁶ ECAL 3021-22 f. 13v en nog 17 andere folio's.

Joesth vann Heckerenn

Wolter tho Nijenhusz
Erich Arents

Allertt van Heckeren

Rolfss + ter Hars
merck

Harmenn ter
Har

Tonnis ter Y Hars merck

Verder brengt ze naar voren dat het vroeger gebruikelijk was dat tijnsgoederen niet gesplitst mochten worden, maar nu kan dat wel als er geen verzet tegen is aangetekend door de pandheer. Zij laat, gesteund door haar schoonvader Alphardus Arends, de richter van Ruurlo, 3 personen onder ede bevragen door de Burge-meesters, Schepen en Raad van de stad Borculo over de gewoonte tot deling van goederen. Het zijn Willem van Orsouw, Efse ten Polhuijs en Johan Smeinck.

Vooraf Willem van Orsouw is belangrijk, want die is op 24 oktober 1608 aanwezig geweest bij de landmeting van het goed Nijenhuis door een landmeter uit Emmerich met de naam Hendrik Nijenhuijs om de verdeling der ouderlijke goederen uit 1596 te bevestigen. Willem kent niet het magescheid, maar zegt wel dat de landmeting zorgvuldig is verlopen en dat beide partijen er in vrede mee konden leven. De ruzie erom is pas van de laatste tijd.

Van andere horige erven als Luttiken Brinck, Loessinck, Goetinck en Garbelinck getuigt hij dat hij niet van officiële delingen weet, maar dat al deze goederen door meerdere bouwlieden gebruikt worden en dat zij daar ook huizen op "getimmerd" hebben.

Efse ten Polhuis weet zeker dat landrentmeester Garbrandt het erf Luttiken Brinck gesplitst heeft en Jan Smeinck, die over de 70 jaar is, weet zeker dat alle genoemde erven gedeeld zijn.

Tot slot brengt Elberich ter verdediging naar voren dat zij altijd trouw haar deel van de tijns betaald heeft en dat ze 23 jaar in vrede met haar broer Wolter heeft geleefd en dat deze nooit eerder in opstand is gekomen tegen de verdeling. Ook heeft hij toegestaan dat zij op haar deel een huis heeft "getimmerd" en daar een bouwman in heeft gezet. Waarom doet hij haar zoveel overlast aan!

De advocaat van Wolter komt in zijn verweer met twee bewijsstukken, D en E.

In bewijsstuk D staat dat Gerrit Alerdinck tien jaar geleden ook op het goed Nijenhuis aanwezig samen met Herman ter Haer, de vader van zijn vrouw, toen de landmeter zijn werk verrichtte. Gerrit heeft gezien dat Erik met een bijl in zijn hand Wolter achterna gelopen is tot aan de mestvaalt en gedreigd heeft hem te slaan. Hij en de landmeter en Herman zijn ertussen gesprongen om dat te verhinderen. Ook weet hij nog dat Wolter gezegd heeft: "Sla me maar dood en voedt mijn wijf en kinder!"

In bewijsstuk E laat Wolter Albert Everwenninck ondervragen. Hij was voorheen bouwman op het goed Nijenhuijs en kwam op de dag van de meting met zijn baas terug van de Veluwe, toen zij Erik en de landmeter bezig zagen. Wolter heeft toen staan bekvechten met Erik. En ook bevestigt hij dat Erik zijn baas met een bijl achterna gelopen is en wat Wolter toen tegen Erik heeft gezegd.

Dit is het laatste document uit deze rechtszaak. Er is geen sententie (vonnis) over te vinden, zodat we moeten aannemen dat broer en zus Te Nijenhuijs tot een vergelijk gekomen zijn. Waarschijnlijk heeft Wolter moeten inbinden. Hij had toch al weinig kans, omdat Elberich zich gesteund wist door haar schoonvader en richter van Ruurlo, de onverzettelijke Alphardus Arends die de wereld van de rechtsgang kende.

Het bewijs blijkt uit de nalatenschap van Elberich te Nijenhuijs die u hieronder vindt.

Het is de letterlijke tekst, waarin overbodigheden zijn weggelaten.

Anno 1636 is in Ruerlo gestorven zall.

Elbrecht Erichs to Nieuwenhuijs, ende den 3^e augusti aldaer begraven, nalatende hare guederen ab intestato Ende zijn d'immobele guederen diese navolgende.

Eerstelick **de Kleijne Haar** in zijn huijs, hoff, bergh, schoeppe, seije ende weijdelanden in den Haarder hoeck in Ruerlo gelegen.

Item **Ribbertz guedt** oock in zijn bepalinge met huijs, hoff, bergh, schoeppe seije ende weijdelandt mitzgaders holdt gewas, op den Broeijlle in Ruerlo achter de Venthe gelegen.

Item **'t halve Nieuwenhuijs** daer Jan to Nieuwenhuijs cum suis de wederhelfte van besit, oock met huijs, hoff, bergh, schoeppe, seije ende weijdelanden in Ruerlo gelegen.

Item **den Poll** gelegen aenden Storkes voort in Ruerlo.

Item **den Meij** zijnde een cavenstede in sijn seije ende weijde landen in Ruerlo aen de Meijesbeeke gesitueert.

Item de gerechtigheidt in **de Vente** ende halff **Hagenbeck**.

Item bij 't dorp van Ruerlo **den Huetten huijs** ende hoff sampt bij gehorige seijelandt.

Item **'t Nieuwe landt** aen 't Loo so Aelbert Everwennigh bouwt.

Item **Calzelrs pandt landt** op de Venthe gelegen, bij zall.

Elbrecht met haren penningen ingeloest

Item **den Hoornemans hoff** in 't dorp van Ruerlo gelegen.

Item **de Plaatten mathe**.

Zo te zien was ze een rijke vrouw die veel aan haar kinderen heeft nagelaten. De belangrijkste hiervan was stamhouder **Lubbert Erik Arends te Vente** over wie we het de volgende keer zullen hebben. Veel leesplezier en goodgoan!

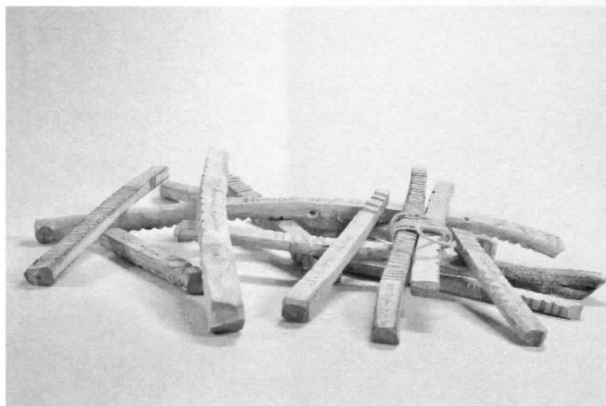
Over kerfstokjes en het Gecksgoed

De website van het Erfgoedcentrum Zutphen kent een rubriek 'Erfgoed van de Week'. Onlangs - 28 oktober van het vorig jaar - was het onderwerp 'kerfstokje'. Het artikel gaat over houten stokjes die in het archief bewaard worden. Dat lijkt bijzonder omdat je in een oud archief papier of perkament verwacht, en geen stokjes. Voor ons is het extra interessant omdat de kerfstokjes uit Ruurlo afkomstig blijken te zijn. Daarom willen we er in ons blad ook aandacht aan besteden. Fiona de Heus van het Erfgoedcentrum stuurde mij een mooie foto van de stokjes.

Herman Meerbeek

De stokjes

Het blijkt toch niet echt vreemd te zijn om stokjes in de archiefcollectie op te nemen. Het zijn namelijk niet zomaar stokjes. Het zijn zogenaamde kerfstokjes. We kennen de uitdrukking 'iets op je kerfstok hebben'. Daarmee geven we aan dat iemand verkeerde dingen gedaan heeft. Een misdadiger heeft bijvoorbeeld iets op zijn kerfstok. De uitdrukking is ontleend aan het gebruik van kerfstokken in vroeger tijd. In een tijd dat lang niet iedereen kon lezen of schrijven, was de kerfstok een handig hulpmiddel voor het aantekenen en onthouden van schulden in een herberg of bij een winkel. In het hout werden krassen gekerfd. Hoe meer inkepingen op de stok waren aangebracht hoe meer schulden. Meestal ging het om een te vorderen schuld, maar de krassen kunnen bijvoorbeeld ook een opbrengst aangeven. Het is dus een vorm van registreren. Hoewel de echte kerfstok al lang geleden in onbruik is geraakt, kennen we de kerfstok dus nog steeds dankzij de uitdrukking 'iets op je kerfstok hebben'. Nu

Kerfstokjes. (Foto: Erfgoedcentrum Zutphen).

gaat het echter niet meer om geld of schulden, maar over iets misdaan hebben.

De kerfstokjes op de foto behoren tot het archief van de Sint Antonie Kleine Broederschap. Ze vermelden de opbrengst van rogge en boekweit dat op het Gecksgoed werd verbouwd. Dat het om deze gewassen en deze boerderij gaat, weet men omdat er behalve de informatie op deze kerfstokjes, nog meer gegevens van de oogststellingen op papier bewaard gebleven zijn. Zodoende is ook bekend dat de stokjes aan het eind van de zeventiende eeuw zijn ingekerfd. Op de foto kan ik nog de volgende namen op de stokjes onderscheiden: 'Henrick Wessels', 'Schutten Berent', 'Henrick Ribbers' en 'Gecks ...' Het laatste stukje kan ik niet goed ontcijferen.

De Sint Antonie Kleine Broederschap was van oorsprong een schuttersgilde en later een liefdadigheidsinstelling, die gevestigd was in de Sint-Walburgiskerk. De eerste vermeldingen van deze broederschap dateren uit de vijftiende eeuw. Als bron van inkomsten had de broederschap twee boerderijen in eigendom, namelijk het Gecksgoed en de Schuttenplaats, in de buurtschap Bruil, iets ten zuiden van Ruurlo.

Het Gecksgoed

Het Gecksgoed kent meerdere benamingen. In oude bronnen wordt ook gesproken van het Gecks- of Schreursgoed. Nu staat de boerderij nog bekend als 'De Gek' of 'Bleumink'. De laatste naam komt waarschijnlijk van de familie Blumink die er de eerste helft van de achttiende eeuw woonde. Komend vanuit Ruurlo is het de eerste boerderij links aan de Batsdijk, met huisnummer 2.

*Achterzijde van De Gek
(Eigen foto)*

Het is al een oud erf. Van oudsher was het eigendom van de Heer van Ruurlo. We komen het erf al tegen in een verpondingskohier van 1647. 'Verponding' was een soort belastingheffing op alle onroerende goederen waaruit inkomsten werden verkregen. In dat kader werd er door de Staten van Gelderland een inventarisatie opgemaakt van al het onroerend goed. Dat verschaft ons interessante informatie over het aantal en de grootte van boerderijen in die tijd. Het Gecksgoed behoorde tot de 'gewaarde' erven. Dat wil zeggen dat het ging om een belangrijk erf, met rechten binnen de marke van Ruurlo. Zoals het stemrecht aangaande het beleid in de marke, en rechten met betrekking tot de gemeenschappelijke woeste gronden. In die tijd was het platteland verdeeld in marken. De pachter van het Gecksgoed moest naast een pachtvarken ook nog de volgende producten leveren de Heer van Ruurlo, als eigenaar: vier pond suiker, een half pond peper, een half pond gember en vier pond vlas. Het vreemde hierbij is dat het, met uitzondering van het vlas, gaat om uitheemse producten. Een verklaring hiervoor is ons niet bekend.

Na de Heer van Ruurlo, komen we later, in 1810, de Sint Antonie Broederschap tegen als eigenaar van het Gecksgoed. In 1827 deed de broederschap afstand van de boerderijen. Het leverde te weinig op en de last van onderhoud woog zwaar. Latere eigenaren zijn nog Gerrit

Jan ten Arve en Jan ten Arve in respectievelijk 1830 en 1864. En Baron W. van Heeckeren van Kell in 1878. In 1879 werd er een schuur en een bakhuis bij gebouwd.

Vanaf ca. 1670 woonden er achtereenvolgens families met namen als Sourink, Blumink, Lievestro, Dijkman, Bokslag, Roeterink, Oortgieze, ten Arve, Lubberdink, Nijenhuis en Esselink. In 1917 komt met Jacob Uenk, geboren in 1880 in Vorden, en zijn vrouw Gerritjen Ch. Eggink, geboren 1888 in Brummen, de eerste generatie Uenks op 'De Gek' te wonen. En nog steeds wonen hier nakomelingen van dit echtpaar.

De Schuttenplaats

De Schuttenplaats of Schuttenstede wordt in de verzameling van Toevank Schutteman of Pijperstede genoemd. Het lag aan de Kaaldijk. Het was een katerstede van geringe omvang. Zonder stemrecht binnen de Marke. Dus niet vergelijkbaar met De Gek. In 1847 wordt deze boerderij verkocht aan baron W. van Heeckeren van Kell. en vervolgens afgebroken.

Bronnen:

*Website Erfgoedcentrum Zutphen
Archief Old Reurle, verzameling Toevank Oonk, D.J.H., "Ruurlo anno 1647", in: Archief, Orgaan van Oudheidkundige Vereniging 'De Graafschap' (1979)*

De volgende bedrijven en instellingen hebben door hun financiële bijdrage het mogelijk gemaakt dat wij ons kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" kunnen realiseren.

Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Bestuur Old Reurle

Houtzagerij Agneta

www.vaags.nl

www.vriendenvanagneta.nl

Apotheek Ruurlo

0573 - 454522

www.apotheekruurlo.nl

Harrie Arendsen Ruurlo B.V.

0573 - 452743

www.harriearendsen.nl

Avenarius Hampshire Hotel Restaurant

0573 - 451122

info@avenarius.nl

Albert Bakker Video

0573 - 453172

www.abvideo.nl

Bronkhorst High-Tech B.V.

0573 - 458800

www.bronkhorst.com

Cactus Oase

0573 - 451817

www.cactusoase.nl

Coop Supermarkten B.V.

0573 - 451688

www.supercoop.nl

Decorsign ICT & Internet

0573 - 454109

http://www.decorsign.nl

Schildersbedrijf H. Dolphijn en Zn.

0573 - 451024

Eijgenhuijsen BV

0573 - 453180

www.eijgenhuijsen.com

Ellen's Winkel van Nu

0573 - 785862

www.ellenswinkelvanu.nl

Mark Fokkink Tweewielers

0573 - 453100

www.fokkingtweewielers.nl

Goossens Tweewielers

0545 - 271392

https://www.goossensborculo.nl

Groot Jebbink Bloemen en Planten

0573 - 451407

http://www.grootjebbink.com

De Heikamp Pannenkoekboerderij

0573 - 452090

www.heikamp.nl

HL Grafisch

0573 - 454237

http://www.hlgrafisch.nl

Hoekman Vis

06 - 12873849

Hofstede Tweewielers

0573 - 450055

www.bth.nl

Bouwbedrijf J. Hummelink

06 - 39572478

https://www.bouwbedrijf-jhummelink.nl

Bloem & Dingetjes

0573 - 462944

'n Ibink Boter en Kaasboerderij

06 - 51901506

www.nibink.nl

De Keizerskroon Café-Restaurant

0573 - 451416

https://keizerskroon-ruurlo.nl

Klein Kranenbarg Bouwbedrijf

0573 - 451414

http://www.betonpoeren.nl

Supermarkt PLUS Kogelman

0573 - 453552

Kuenen Keurslager

0573 - 451337

<https://kuenen.keurslager.nl>**Liestro Software bv**

0573 - 438444

<https://www.liestro.nl>**Lusanne Lingerie**

0573 - 453070

www.lusannelingerie.nl**Meek's Meubelen**

0573 - 453349

www.meeksmeubelen.nl**Martijn Nijenhuis** Verbouw, Onderhoud,

06 - 12096066

www.nijwo.nl**De Naober** Dinercafe

0573 - 451532

www.denaober.nl**Ap van Oorspronk**

0573 - 451824

Bakkerij Oude Wesselink

0573 - 451386

www.bakkerijoudewesselink.nl**Peters Bestratingen**

0573 - 452560

<https://www.petersruurlo.nl>**Print2Pack B.V. Vorden**

0575 - 551010

www.print2pack.nl**RegioBank Steentjes en****Administratie- en adviesburo Schroer**

0573 - 451485

Ribbers Bouwbedrijf

0573 - 451270

www.ribbers-bouw.nl**Ruesink Autobedrijf**

0573 - 452004

www.ruesink.nl**Schot - Ruurlo BV**

0573 - 451695

<http://www.schot-ruurlo.nl>**Smeelen Schildersbedrijf**

0573 - 451425

Spannevogel Woninginrichting

0573 - 453193

www.spannevogel.nl**Star Doolhof**

0573 - 453175

www.doolhofruurlo.nl**Sturris Ruurlo**

0573 - 491251

www.sturrisruurlo.nl**SVEN Voor Ogen**

0573 - 454629

www.svenvoorogen.nl**Swift Hairfashion**

0573 - 451552

www.swifthairfashion.nl**Teunissen Mode Ruurlo**

0573 - 451438

www.teunissenmode.nl**Thoma Post Makelaars**www.thoma.nl**Welkoop Ruurlo**

0573 - 452500

www.welkoop.nl**Wensink** Landbouwmechanisatie

0573 - 451248

www.wensink-ruurlo.nl**Wesselink** Makelaars & Taxateurs

0573 - 454027

<https://www.wesselinkmakelaars.nl>**Fysiotherapie Maatschap van Zadelhoff**

0573 - 458138

www.fysiotherapieruurlo.nl

Colofon

Voorzitter

Dhr. G. Klein Bluemink

06- 22108568

voorzitter@oldreurle.nl

Secretaris

vacant

Penningmeester

Dhr. A.J. Schepers

Stationsstraat 10
7261 AD Ruurlo

0573 - 452409

penningmeester@oldreurle.nl

Tweede voorzitter

Dhr. R.F. Siemens

Beatrixlaan 43
7261 XW Ruurlo

0573 - 452503

r.f.siemens@gmail.com

Bestuursleden

Mw. J. Schepers-Abbink

Stationsstraat 10
7261 AD Ruurlo

0573 - 452409

apschepers@ziggo.nl

Mw. I. Hummelink-Klein Brinke

Strikkersteeg 11
7261 RW Ruurlo

0573 - 453531

inahummelink@outlook.com

Dhr. H. Wezinkhof

Kapelweg 4
7251 KM Vorden

0575 - 556427

wezink@planet.nl

Organisatie jaarprogramma

Mw. J. Schepers-Abbink, mw. I. Hummelink-Klein Brinke, dhr. H. Wezinkhof

Werkgroep Archeologie

Dhr. H. Meulenveld (coördinator)

Vordenseweg 4
7244 PS Barchem

0573 - 491319

henk.meulenveld@wxs.nl

Werkgroep Landbouwwerktuigen

Dhr. D.G. Nijenhuis (coördinator)

Sophialaan 4
7261 XS Ruurlo

0573 - 452961

dikenmini@outlook.com

Redactie 'Onder d'n Kroezeboom'

Dhr. H.D. Meerbeek (eindredacteur)

Irenelaan 2A
7261 BV Ruurlo

06 - 30564426

meerbeekherman@gmail.com

Mw. R. Florijn (opmaak)

Loolaan 31A
7261 HR Ruurlo

06 - 48037020

rina.florijn@gmail.com

Mw. H. Bannink (redactielid)

Lochemseweg 6
7244 AB Barchem

0573 - 461311

bbannink@kpnmail.nl

Verspreiding Kroezeboom

Mw. J. Schepers-Abbink

Contact

Historische Vereniging Old Reurle

Postbus 61
7260 AB Ruurlo

www.oldreurle.nl

info@oldreurle.nl

Bankrekening

Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek

NL48 RABO0356 7229 96 t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle

Archief

Openbare bibliotheek Dorpsstraat Ruurlo

Geopend: 1 oktober tot 1 mei, elke 1^e woensdagmiddag van de maand van 13.30-16.30 uur en op afspraak.

Contributie per seizoen

€ 16,- persoonlijk lid | € 25,- voor (echt)paren

Bij toezending per post € 14,50 extra voor portokosten.

Inschrijfnummer KvK: 40103401

Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven onder het nummer ISSN0929-919X